

MANIFESTS PAR EIROPAS VESELĪBAS SAVIENĪBU

Preambula

2020. gadā neredzams vīruss ir pārņēmis Eiropu, sev līdzīgi ņemot simtiem tūkstošu mirušo un atstājot daudz cilvēku ar smagu invaliditāti. Ekonomiskā aktivitāte ir sabrukusi, liekot valdībām iejaukties veidos, kas agrāk nebūtu iedomājami.

Šī nebūs pēdējā pandēmija. Būs arī daudzi citi draudi veselībai, tostarp klimata pārmaiņu sekas, mikrobu rezistence un daudz kas cits. Mēs nevaram turpināt dzīvi kā iepriekš. Mums ir jāaizsargā sava sabiedrība proporcionāli tai draudošajām briesmām.

Eiropas Savienībā dalībvalstu valdības dažādos Eiropas līgumos ir apņēmušās nodrošināt augstu cilvēku veselības aizsardzības līmeni.¹ Pamattiesību hartā viņi ir apņēmušies ievērot cilvēcību, cieņu un solidaritāti.² Ilgtspējīgas attīstības mērķos viņi ir apņēmušies nodrošināt ilgtspējīgu nākotni visiem. Viņi visi kā locekļi ir apņēmušies ievērot arī Pasaules Veselības organizācijas konstitūciju. Tomēr šie veselības aizsardzības pasākumi nav pietiekami.

Mēs, apakšā parakstījušies, kā Eiropas pilsoņi aicinām savus politiskos līderus, kas tiekas Eiropadomē un konferencē par Eiropas nākotni, spert nākamo soli un apņemties izveidot Eiropas Veselības savienību.

Mērķi

Eiropas Veselības savienība:

- a) Centīsies nodrošināt visu eiropiešu veselību un labklājību, nevienu neatstājot novārtā;
- b) Stiprinās **solidaritāti** dalībvalstīs un starp tām, balstoties uz progresīva universālisma principu, nodrošinot atbalstu, tostarp vispārēju veselības aprūpi, visiem, bet īpašu uzmanību pievēršot nelabvēlīgā situācijā esošu cilvēku vajadzībām;
- c) Nodrošinās **vides ilgtspēju**, pieņemot Eiropas zaļo kursu³ un par prioritāti izvirzot pasākumus “Vienas veselības” veicināšanai – tā ir koncepcija, kas sasaista mūsu veselību ar dzīvnieku veselību, ar kuriem mēs dalām šo planētu;
- d) Nodrošinās **drošību** visiem eiropiešiem, pasargājot viņus no lielākajiem draudiem veselībai un no neaizsargātības, ko rada nedroša eksistence;
- e) Ļaus **ikvienam cilvēkam paust savu viedokli**, lai politika, kas ietekmē viņu veselību, tiktu veidota kopā ar viņiem, nevis par viņiem.

Politika un citi pasākumi

Šos mērķus var sasniegt, īstenojot virkni politiku un citus pasākumus:

- a) **Veselības politikas** statuss Eiropas līgumos tiks nostiprināts, iekļaujot noteikumus par Eiropas Veselības savienību pārskatītā Līguma par Eiropas Savienību 2. un 3. pantā, piešķirot Eiropas Savienībai skaidru kompetenci veselības politikas jomā;

¹ Art TFEU 168. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008E168>

² https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

- b) Tiks nostiprināta **Eiropas iedzīvotāju balss**, ko paudīs viņu pārstāvji Eiropas Parlamentā;
- c) Atzīstot daudzu veselības apdraudējumu pārrobežu raksturu, tiks pārskatīts **Veselības apdraudējumu** normatīvais regulējums, tostarp noteikumi, lai ārkārtas gadījumos nodrošinātu vajadzīgos krājumus, lai varētu ātri publicēt konsekvēnti definētus veselības datus (tostarp tiktu pastiprinātas EUROSTAT un ECDC lomas, strādājot ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm), lai stiprinātu mehānismus precīzu un uzticamu pierādījumu ātrai iegūšanai no pētniecības un prakses un lai novērstu draudus, ko rada “viltus ziņas”;
- d) Tiks paplašinātas Eiropas Savienības aktivitātes **veselības pētniecībā**, uzlabojot veselības programmu Horizon Europe, izveidojot Eiropas Biomedicīnas progresīvās pētniecības un attīstības iestādi (BARDA), nostiprinot Eiropas Zāļu aģentūru (EMA), kā arī veicot citus pasākumus, lai veicinātu sadarbību pētniecības jomā visā Eiropā;
- e) Atzīstot **veselības nozares darbaspēka** nozīmi, Eiropas Savienība un dalībvalstis kopīgi strādās, lai risinātu nevienlīdzīgo veselības nozares darbaspēka kapacitātes sadalījumu Eiropā, sniedzot atbalstu reģioniem, kam ir grūtības piesaistīt veselības nozares darbiniekus, kā arī veicinot veselības aprūpes speciālistu apmācību un izglītību saskaņā ar kopīgiem standartiem, apvienojumā ar pasākumiem, lai aizsargātu veselības aprūpes darbinieku, kas nāk no pārējās pasaules, tiesības;
- f) Atzīstot Eiropas sadarbības priekšrocības **reto slimību** jomā, tiks stiprināti pasākumi, lai atbalstītu tos, kurus šīs slimības skārušas, tostarp piedāvājot Eiropas apdrošināšanas mehānismu;
- g) Atzīstot daudzu veselības apdraudējumu globālo raksturu, ES izstrādās **Globālu veselības politiku**, sadarbojoties ar ANO un tās specializētajām aģentūrām, it īpaši ar stiprinātu Pasaules Veselības organizāciju un citām daudznacionālām organizācijām, kas veicina veselību, lai sasniegtu ar veselību saistītos ilgtspējīgas attīstības mērķus.

Principi

Šīs politikas pamatā būs virkne sekojošu principu:

- a) Prioritāte ir jāpiešķir politikai, kas nodrošina **labklājību, ilgāku un veselīgāku dzīvi** visiem eiropiešiem;
- b) Visas veselības politikas balstīsies uz **piesardzības, proporcionālītātes un cieņas** principiem, vienlaikus ievērojot **pamattiesības**, tostarp vienlīdzību uz jebkura pamata, ieskaitot dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko iezīmju, valodas, reliģijas vai pārliecības, politiska vai cita viedokļa, piederības nacionālai minoritātei, īpašuma, dzimšanas, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas, etniskās piederības vai seksualitātes⁴;
- c) Tiks ievērotas reģionālās un nacionālās atšķirības gan politikas izstrādē un prioritāšu noteikšanā, ņemot vērā atšķirīgo kontekstu, gan to īstenošanā, ņemot vērā **subsidiaritātes** principu;

⁴ Pamattiesību hartas 21. pants

- d) Veselības politikas pamatā būs **solidaritātes** princips dalībvalstīs un starp tām, kā arī ar pārējo pasauli, paredzot pasākumus, lai aizsargātu to spēju sniegt drošus un efektīvus veselības pakalpojumus. Neviens nav drošībā, kamēr visi ir drošībā.

2020. gada 9. maijā Eiropa pieminēja Šūmana deklarācijas 70. gadadienu, kas pavēra ceļu Eiropas Savienībai. Eiropas vēsture septiņu gadu desmitu laikā ir parādījusi, ka lielas pārvērtības reti notiek ātri vai viegli. Iedvesmosimies no Roberta Šūmana vārdiem: Pasaules veselību “nevar nodrošināt, nepieliekot radošus centienus, kas būtu proporcionāli briesmām, kas to apdraud”.